

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто методика та особливості аудиту обліку основних засобів згідно з діючими методичними рекомендаціями щодо аналізу різних джерел інформації, які стосуються основних засобів підприємства. Наведено недоліки аудиту основних засобів та пропозиції щодо його вдосконалення.

Аннотация. Рассмотрена методика и особенности аудита учета основных средств согласно действующих методических рекомендаций по анализу различных источников информации, относящиеся к основному средству предприятия. Приведены недостатки аудита основных средств и предложения по его совершенствованию.

Annotation. The paper deals with methods and features of the audit of fixed assets according to current methodological recommendations for the analysis of various sources of information related to the fixed assets of a company. Disadvantages of audit of fixed assets are described and proposals for its improvement are given.

Ключові слова: аудит, основні засоби, вдосконалення аудиторського процесу.

Аудиторська перевірка основних засобів є одним із трудомістких процесів в аудиторській діяльності, вимагає великої зосередженості, знань нормативних та інструктивних матеріалів із наступними змінами, а також особливостей правильного обчислення виробничих витрат в окремих видах господарської діяльності організації.

Дослідження аудиту основних засобів проводили такі науковці, як: Р. Адамс, І. Белікова, Шеремет А. Д., Суйц В. П., Білуха М. Т., Бутинець Т. А. та ін. Проте й досі лишається ряд невирішених питань у даному напрямі, що й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є виокремлення та обґрунтування особливостей аудиту основних засобів на підприємстві.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що метою аудиту основних засобів є формування обґрунтованого висновку відносно достовірності та повноти інформації про основні засоби, відображених у бухгалтерській (фінансовій) звітності організації, яка перевіряється, а також пояснень до неї.

На думку автора, особливості аудиту основних засобів полягають в його нормативно-правовому, інформаційному та методичному забезпеченні.

Так, у ході перевірки основних засобів аудитори мають змогу проаналізувати пов'язані з ними області та статті звітності:

- 1) правильність оцінки (переоцінки) основних засобів і представлення їх у звітності відповідно до нормативних документів і облікової політики;
- 2) правильність відображення руху основних засобів та їх оренди;
- 3) правильність нарахування зносу;
- 4) приналежність основних засобів клієнту;
- 5) правильність відображення аналогів і фінансових результатів.

Інформаційна база, яка використовується аудитором у ході перевірки основних засобів, включає [1]: основні нормативні документи, що регулюють питання організації бухгалтерського обліку оподаткування основних засобів;

наказ про облікову політику організації;

реєстри синтетичного та аналітичного обліку руху основних засобів, використовуваних в організації;

первинні документи з відображення операцій за основними засобами;

бухгалтерську звітність.

Під час вирішення основних завдань аудиту основних засобів здійснюється перевірка правильності:

документального оформлення і своєчасного відображення в облікових реєстрах надходження основних засобів;

нарахування та відображення в обліку сум зносу;

визначення фінансових результатів під час вибуття (ліквідації) основних засобів;

документального оформлення і відображення у відповідних облікових реєстрах операцій з руху основних засобів.

Аудитору необхідно з'ясувати склад і структуру основних засобів, що значаться на підприємстві. Для цього аудитор повинен вимагати від керівництва докладний список основних засобів, в який необхідно включити такі показники: найменування об'єкта, дата придбання, коротка характеристика, балансова вартість, норма амортизації, сума нарахованої амортизації. У ході перевірки складу і структури основних засобів слід знати, що до них відносяться: будинки, споруди, обладнання, робітники і силові машини, інструмент, виробничий і господарський інвентар та інші основні засоби.

Насамперед, необхідно перевірити, як ведеться аналітичний облік основних засобів. Такий облік організовується за окремими об'єктами, кожному з яких присвоюється інвентарний номер на весь період його

ведуться картки чи книги, а також правильність присвоєння шифру амортизаційних відрахувань і наявність всіх довідкових даних.

Під час перевірки обліку, звітності та використання основних засобів необхідно встановити [2]:

забезпечення контролю за наявністю і збереженням основних засобів;

правильність віднесення предметів до основних засобів і згрупування відповідно до класифікації, приналежності і характером участі у виробничому процесі;

правильність оформлення і відображення в обліку операції з надходження та вибуття основних засобів;

правильність нарахування і відображення в обліку зносу і ремонту основних засобів;

правильність відображення даних про наявність та рух основних засобів у бухгалтерському обліку та звітності;

відповідність посад матеріально відповідальних осіб переліком посад і робіт підприємства;

створення умов для забезпечення збереження матеріальних цінностей (шафи, сейфи, приміщення що закриваються і т. д.);

чи обладнано приміщення пожежно-охоронною сигналізацією;

чи проводилися інвентаризації.

Особливо ретельно слід перевіряти повноту і своєчасність проведення інвентаризації основних засобів, а так само інвентаризаційні описи та додати до них протоколи засідання інвентаризаційних комісій, порівняльні відомості, відомості результатів останньої інвентаризації, рішення керівництва організації за підсумками її проведення та правильності відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку.

Якщо аудитор здійснює аудиторську перевірку організації вперше, то він повинен отримати докази того, що: початкові сальдо за рахунками обліку основних засобів не містять викривлень, які можуть істотно вплинути на фінансову звітність періоду, що перевіряється;

залишки за рахунками обліку основних засобів на початок поточного періоду правильно перенесені з попереднього періоду (за винятком випадків зміни початкового сальдо в результаті переоцінки основних засобів); облікова політика організації щодо оцінки та амортизації основних засобів застосовувалася послідовно від періоду до періоду [1].

Таким чином, однією з особливостей аудиту основних засобів є те, що в процесі аудиту основних засобів необхідно поєднувати елементи фінансового та управлінського аналізу. Після оцінки загальної ситуації з основними засобами за необхідності (різких і значних зрушеннях, нехарактерних тенденцій у динаміці основних засобів, недостатньому розкритті відповідних розділів облікової політики і пояснювальної записки і т. д.) слід провести пооб'єктний аналіз, виявити сутність і причини подій, що викликають сумнів аудитора, та їх вплив на достовірність звітності.

У результаті аналізу аудитор може обґрунтовано характеризувати наявність і якість основних засобів організації. Розкриття суттєвої інформації про основні засоби аудитор перевіряє шляхом вивчення та аналізу такої інформації та її зіставлення з отриманими в ході аудиту доказами.

Якщо аудитор виявив, що якісь істотні відомості про основні засоби не розкриті у фінансовій звітності організації і примітках до неї, він повинен обговорити це питання з керівництвом організації-клієнта і оцінити його вплив на достовірність фінансової звітності та аудиторський висновок.

На підставі наведеного можна стверджувати, що головним недоліком є масштабність деталізованого аудиту основних засобів, який потребує значних затрат робочого часу аудитора. Даний недолік можна усунути за допомогою застосування змішаної методики аудиту основних засобів, тобто в поєднанні деталізованого та експрес-аудиту, що дозволить зменшити затрати часу та забезпечити об'єктивність та доступність аудиту основних засобів.

Наступною проблемою, яка потребує вирішення, є постійні зміни в нормативних актах стосовно амортизації та класифікації основних засобів. Дана проблема потребує негайного вирішення, шляхом переходу до надійних нормативних актів, які не будуть змінюватися занадто швидко, адже у ході аудиту основних засобів підприємства вони можуть значно впливати на його кінцеві результати.

Таким чином, аудит основних засобів на вітчизняному просторі набуває дедалі більшого вдосконалення, спираючись на методологічні засади світового досвіду. Така міжнародна практика сприятиме подоланню невирішених проблем і залученню іноземних інвесторів на підприємства нашої країни, що прискорить вихід країни з економічної кризи. Крім того, слід враховувати й певні особливості аудиту основних засобів, а саме його нормативно-правове, інформаційне та методичне забезпечення.

Напрямом подальшого дослідження є розробка послідовності проведення аудиту основних засобів.

Наук. керівн. Кожушко О. В.

Література: 1. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – 2-е вид. – К. : Каравела, 2005. – 560 с. 2. Андренко О. А. Конспект лекцій з дисципліни "Організація і методика аудиту" / О. А. Андренко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 35 с.